

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSAG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
és kliring 10,489. sz. — — — — — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendő.

FELELOS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca
31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők.
Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szögig
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm
8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona

Aki nincs kormányon, semmit sem tud...

Irta: **Kossuth Ferenc.**

Nem tagadom, sok mondani valóm lenne még a külügyekről, de mert a kétállamu monarkia külügyi irányzatára nézve tisztában nem vagyunk, sem én, sem senki más ebben az országban és valóban kétlem, hogy ezidő szerint tisztában van-e vele maga Berchtold gróf: nem tudom mikor és hol árthatnék, mikor és hol mondhatnék olyat, amit a kétállamu monarkia ellenségei kihasználhatnának ellenünk, mint ahogy erre a szerbeket késznek kell hinnem. Nem tudom, hogy mit jelent az a bizonyos három törvényjavaslat, melyet most terjesztettek be s melynek a háborúra készülődés terén kívül sem időszerűsége, sem értelme nincs. Nem tudom, mit jelentenek a mostani és a volt táborvezérkari főnököknek látogatásai Berlinben, illetőleg Bukarestben. Nem tudom, mit jelentenek a katonai mozgalmak keresztül-kasul az országban, melyek annál kevésbé titkosak, mennél inkább titkolatnak.

Mindezt nem tudom; de sejtem azt, hogy a figyelmeztetések idején már túl vagyunk Tul vagyunk most, ha nem lettünk volna túl az első perctől fogva, abból az igazságból kiindulva, hogy a kettős monarkiában hagyományos kormányzási elv az, hogy aki kormányon van, az mindent tud, de aki nincs kormányon, az semmit sem tud; ha pedig semmit sem tud, ne írjon és ne beszéljen.

Emlékszem, hogy idős Andrassy Gyula, midőn már visszavonult, egy alkalommal véleményt nyilvánított a külügyekről, de azzal intették le, hogy mit tud ő hozzá, hiszen nincsen már hivatalban?

Mit tudok tehát én is hozzá, minthogy én sem vagyok többé miniszter? És ha miniszterségem alatt sok dicsérni valót találtak is magasabb helyen a mostanihoz hasonló körülmények közt, mit tudok én hozzá most, hiszen nem vagyok már miniszter. Sőt még csak kidobott képviselő sem vagyok, persze csak azért, mert a Házban, szokásom szerint csendesén és nyugodtan viselkedtem, ámbátor sok alkalmam volt arra, hogy lelkem mélyében megbotránkozzam.

Nem vagyok kidobott képviselő, de barátainnak ez most politikai és társadalmi állása.

Kérdem tehát önmagamtól, hogy bár az európai viszonyokat régesrégóta jól ismerem, mit tudok én most hozzá, anélkül a kvalifikáció nélkül, mely magyar mondás szerint, minden magyar királyi hivatalnokkal vele születik, de csakis vele.

Szerényen bevallom, hogy most csakugyan nem tudok valamit, még

pedig azt, hogy mikor árthatok, ha a külügyekről írok, vagy beszéllek. Én pedig hazámnak csak kasználni akarok. Isten mentsen meg attól, hogy bármely irányban ártsak e szegény hazának, amelyet talán akkor sem tudnánk kellőleg megvédelmezni, ha minden magyar összefogna, ahelyett, hogy minden magyar széthuz és torzsalkodik.

A világ eseményei tovább folynak; körülöttünk készül valami, e valamit csak sejtjük, de nem tudunk róla semmi bizonyosat.

Ne mondja nekem senki, hogy a huszadik században nem történik csoda! Aki a csodáknak nem hisz, figyelje meg: mi történik Albániával? E tartomány függetlenségét egész Európa diplomáciája akarja és követeli és ez képezi a világ csodáját. Akarja és követeli a mi külügyi kormányunk is, amely pedig a pragmatika szankció és azóta számos törvény által függetlennek kimondott Magyarország független intézményeivel nem sokat törődik. Pedig Magyarország közelebb van a Ballplatzhoz, mint az alban szikla-hegyek. Az albánokat támadják és minket, magyarokat is támadnak a délszlávok. Csakhogy ott bőrök kockáztatásával támadják az albánokat, minket pedig teljesen védett helyről, a lassanként szlávositott Ausztria sáncai mögül támadnak az osztrák-németekkel együtt, akik az 1867. alkotmányt ennek első napjától kezdve félremagyarázták a mi kárunkra s a maguk kárára.

Látott-e, hallott-e olyasmit ezelőtt valaki, hogy Európa diplomáciája valamelyik nemzet függetlensége mellett foglal állást, alig várva, hogy a nemzet fiai közül néhányan összejöjjenek egy magán ember házában és kikiáltásuk államuk függetlenségét. Ha valaki kikiált valamit, a mi nincs, a kikiáltás semmire sem használ, ha pedig olyat kiált ki, ami van, akkor felesleges a kikiáltás.

Mily szigorral ragaszkodnék ehhez az axiómához más alkalommal Európa diplomáciája. De most a boldog albánok még ettől is szabadultak; még ennek a lehetőségét is előmozdította az európai diplomácia.

Ki hitte volna, hogy valakire nézve szerencse, ha többen akarják felfalni s az egyik irigylő a másiktól a falatot? Ennek köszönhetné életét nem egy misszionárius az atropophangok közt; de nemzet csak egy volt eddig, amely így járt: az alban nemzet.

Mi, magyarok örömmel üdvözljük annak a vitéz nemzetnek függetlenségét, amelyet ötszáz év előtt elvesztett Skanderbeg hősi ellentállása dacára. Ismerve az alban népnek a függetlenség után való soha nem szünetelő vágyódását, aggódva láttuk az utóbbi két évtizedben, miképen vette oltalma alá Albánia katolikusait a mi kettős monarkiánk. Aggódva láttuk, miképen állított fel egymásután postahivatalokat

albán földön, felhasználva azt, hogy a török kapitulációk értelmében e posták (és más állam postáinak) kezelése török ellenőrzés nélkül történt, úgy hogy e postahivatalok mindannyi kis Ausztria-Magyarország volt. Ép azért aggódtunk mi magyarok, mert Albánia függetlenségének voltunk és vagyunk barátai és úgy látszott nekünk, mintha az alban földön megnyilatkozó osztrák, magyar törekvéseknek kedvezett volna az, hogy 1891 január 31-ike után, midőn Crispi olasz miniszterelnök megbukott, utóda Rugini sietett minden Albániában főtartott olasz iskolát bezárni.

Most Albánia a sors kegyence, Nemcsak az európai diplomácia kívánja függetlenségét, hanem aznap, amidőn Durazzóban e függetlenséget kikiáltották Ismail Kemal követői, ugyanaz nap Noradunghian autonómiát eszközölt ki Albánia számára, úgy hogy most már előlről, hátulról kínálják szabadsággal ezt a boldog országot.

Csakis Görögország okvetetlenkedik, midőn (tudva, mit csinál) elfoglalja a valonai öböl bejáratánál levő kis lakatlan szigetet. De az olasz is tudja, mit csinál s ép ez okból ezt bizonyára nem tűri el. Mert Valona az egyetlen kikötő, mely védett haditengerészeti állomásra alkalmas, Durazzó, Sangiovanni, Alessio pedig erre mind alkalmatlanok.

Mi lesz, ha a diplomácia észreveszi Valona értékét?

Alkotmányunk utolsó fozslányai.

Batthyány Tivadar gróf a helyzetről.

Budapest, december 2.

Batthyány Tivadar gróf, a függetlenségi és negyvennyolcas párt alelnöke szombat este megjelent a VII. kerületi függetlenségi párt lakomáján és ez alkalommal nagyérdemű nyilatkozatot tett ugy a belpolitikai, mint a külpolitikai helyzettel kapcsolatban. A lakomán Dr Valkó Fülöp megleghangu felszólalásban ünnepelte Batthyány Tivadart, aki később beszédet mondott.

— Minden jel arra vall, — így kezdte felszólalását — hogy rövidesen a magyar alkotmányos élet utolsó fozslányait is elhagyják és Magyarország belép azon államok sorába, melyeknél az alkotmányosság, a szabadságintézmények a múltnak emlékei közé soroztatnak. Ma már közéállunk ahhoz és az a törvényjavaslat, melyet a jelenlegi kormányzat ma terjesztett elő, azt mutatja, hogy az örület lejőjén rohamlépésekkel haladnak egész le addig, az örvényig, amelyhez ha egyszer elérkezünk, a jó Isten a tudója annak honnan, hová, hol fogunk abból kikerülni.

Én, mint alkotmányosan érző és gondolkodó ember, mindaddig, amig módom és eszközöm lesz rá, kötelességemnek tartom küzdeni elveimért, hazámért, jólétéért, sza-

badsgáér, a magyar nép jogaiért. (Zajos éljenzés és taps.) Ha majd az erőszak hatalma megállít utamban, akkor is azzal az elhatározással fogok megállni, hogy ott, ahol és amikor csak lehetséges, folytatom a küzdelmet elbarátaimmal, melyről legbensőbb hitem, hogy az alkotmányos monarchiának, a magyar nemzetnek, az osztrák-magyar kettős monarchia igaz érdekeinek szolgálatára teszem. (Zajos éljenzés.)

Az utóbbi napokban gyakran halljuk, hogy ilyen nehéz időben a nemzet fiainak együtt kellene lenniök. Igaz. Azonban nem az ellenzék az, amely békét csinálhat, azt kezdeményezhetné, hanem ezt az a hatalom teheti meg, melynek kezében az ország ügyeinek intézése van. Návay Lajos ur ma beállott a Tisza-gárának közlegényei sorába. Egyetlen nyilatkozatára reflektálok e upon. Azt állítja, hogy az ellenzék ultimátumot szegzett a kormány mellé. Nem igaz! Kihűn alatt az egyetlen akadályul mindig azt hozták fel, hogy az ellenzék nem egységes a választójogi felfogásában. Ezen akadályelhárítottuk, amidőn egységes álláspontra helyezkedtünk a választójogot illetőleg, holott nem nekünk, hanem elsősorban a kormánynak, amely a törvényjavaslatot készíti és beterjeszti, lett volna ez a kötelessége. Ámde mi felállítottuk választójogi proposíciónkat, de nem ultimátumot adtunk, hanem csak a minimumot jeleztük meg és én legalább a magam részéről biztosítom Návay urat és összes társait, hogy ha ez a minimum talán kevés nekik, jöjjenek többel, nem fogjuk választói javaslatunkat ultimátumként mellüknek szegezni, hanem örömmel fogjuk a többet elfogadni. (Hosszantartó zajos éljenzés és taps.)

Soha nagyobb szükség nem volt arra, hogy a függetlenségi propagandát minél nagyobb erővel folytassuk, mint most. Az ország rohamosan pusztul, anyagilag és erkölcsileg züllik. Bármilyen legyenek a jövő fejleményei, jöhetnek békeajánlatokkal, — én a béke embere voltam mindig, a békéért harcolok ma is — a békeajánlatokkal szemben a legmesszebbmenő engedékenységet fogom tanusítani, de egy kérdésben biztosítok mindenkül, hogy egy tapodtat sem engedek, ez a választójog kérdése. (Zajos éljenzés.) Itt lehet radikálisabb ajánlatot tenni, de kevesebbet, mint amennyiben az ellenzék megállapodott, nem fogadhatunk el, mert akkor oly lépést lennénk, amely a XX. században a magyar nemzet tradíciójának nem felel meg. (Zajos éljenzés és taps.)

A kormány, amely szociális politikát hirdetett, a jövedelmi adó végrehajtási újításával és a betegápolási pótdó felemelésével erősen sújtja a népet. Most Lukács és Tisza beterjesztenek egy javaslatot, melyvel felhatalmazást kap a kormány, hogy nemcsak a háború alatt, hanem a háborús mozgalmak cégére alatt, mozgósítás esetére, amikor a kormánynak tetszik, beszüntethet minden szabadságintézményt, felfüggesztheti a sajtószabadságot, a gyülekezési szabadságot, megszűnik az egyesületi jog, elkoboznak minden jogot, minden szabadságot. Csak mesterségesen való zavart kell felidéznie a kormánynak, hogy egy-két ezredet mozgósíthasson s akkor törvényerővel életbeléptetheti az abszolutizmust, megszűnik az esküdt-szék intézménye, meg a polgárság minden jogszabadsága.

Eljutott a magyar nemzet a Golgota útján a légvégső fokig. Előre megmondottuk, hogy a június 4-ike csak kezdet, hogy a lejtőn tovább fogunk siklani, hdy végig kell járnunk a Golgota minden kálváriáját, az utolsó stáció és a nyílt abszolutizmus törvénybeiktatását.

Számoljunk azzal, hogy ebben az országban nem lesz több szabadság, jog, nem leszünk többé emberek, számoljunk ezzel és

miként ez Ur Jézus, járjuk végig Golgotánkat. De hiszünk abban, hogy a Judások bűnhődni fognak, hiszünk Magyarország demokratikus feltámasztásában.

Hosszantartó lelkes éljenzés és szakadatlan tapsvihar fogadta a beszédet. Az egybegyűlteket felállottak és úgy ünnepezték percekig Balthyányt, kit számtalan felköszöntőben üdvözöltek a lakoma folyamán.

A községi jégvermek.

Sajátságos, hogy a községi jégvermek egészségügyére nézve nincsen közigazgatásunknak sem törvényes, sem rendeleti jogszabálya.

Az 1879. évi LX. t.-c. alapján ország-szerzte alkotott vármegyei szabályrendeletek is, melyek a közlisztaságra vonatkoznak, mindenre kiterjednek, de a jégvermek egészségügyét nem érintik. Pedig a jégnek közegészségügyi szempontból ugyanolyan tekintetek alá kell esnie, mint az ivóvíznek. A jég szükséglet biztosítására nézve van intézkedés, de a biztosítás mikéntje és a jég elhelyezése már nincs felügyelet alá vetve. Az alispánok ugyanis, így tél elején, minden vármegyében elrendelik, hogy a községi előjáróságok gondoskodjanak a jégvermek, megtöltéséről. Azzal aztán, hogy a jégverem és a benne felhalmozandó jég megfelel-e a közegészségügyi kívánalmaknak, senki sem törődik. Pedig sok mindenféle tudnivaló van e kérdések körül is. A jégvermek készítésénél legelső szempont a talaj, ahol a vermet ássák.

Legcélszerűbb lenne a jégverem falát rendes téglafalként előállítani, legtöbbhelyütt azonban úgy áll a dolog, hogy a verem pusztá földfala és a behordott jégretegek közé vékony szalma vagy nádvetet tesznek csupán. Éber figyelemmel kellene tehát lenni oly irányban, hogy a talaj, amelyben a község egész évi gyógy- és egyéb jég-szükséglete van, ne legyen fertőzött, nehogy posványhoz, személgödörhöz, istállóhoz közel álljon és az inficiáló szenny a jéghez jutasson.

Persze, általában a községi birakra lévén bízva a jégveremfelállítás, az elősorolt szempontok vajmi kevés figyelemben részesülnek. Talán még a talajnál is fontosabb az, hogy a jégverem megtöltése honnét történik. Nem mindenütt van ugyanis élővíz vagy nagyobb tó, amelynek vize feltétlenül tiszta és használható. Sok helyen valami holt víz, őszi esőzéstől megdagadt mocsárvíz szolgáltatja a jeget.

Ily esetben orvosi ellenőrzés nélkül jégbehordásról szó sem lehetne. Megvizsgálódó lenne a víz partja, talaja, sőt nem szabadna arról sem megfeledkezni, hogy mily tájról folyik össze a víz. Mert az a körülmény, hogy a jég akár kristálytiszta is, még nem biztosíték egyszersmind arra nézve, hogy egészséges és élvezhető-e?

A víznek sajátága az, hogy nyugodt állapotban megüledik s felső rétegei kitisztulnak. Ez azonban közegészségügyi tekintetben mit sem jelent; a kristálytiszta mocsárvíz a káros élősdiek milliárdjaival lehet telítve.

Bár rendeleti intézkedés — mint említettük — nincsen a községi jégvermek közegészségügyére vonatkozólag, mégsem ártana, ha a községi és körorvos urak utána néznének a jégvermek (nemcsak a községi, de a magánosok, mészárosok, hentesek, kocsmárosok tulajdonában levő jégvermek) talaji és kezelési tisztaságának. Nem kerülne nagyobb fáradságba és ki tudja, micsoda káros inficiálást szüntetne, illetőleg akadályozna meg gondosságuk?

SZ. E.

— Mindenik új előfizető,

aki a következő negyedévre most előfizet, a „Székely-Udvarhely” ez évben megjelenő összes számait ingyen kapja.

Színes képek.

Kortés néta.

Ad notam: Kossuth Lajos azt izente...

Soó Domokos polgármester,
Ő lesz ez állásra ember.
Megválasztjuk őt e helyre;
Becsületes, igaz lelke...

Éljen tehát Soó Domokos.

Nem kell többé Gotthárd János

Éljen a város!

Soó Domokos főtanácsos

Lenditi fel csak a várost.

Benne bizunk, neki hiszünk,

Ő lesz hív polgármesterünk.

Éljen tehát Soó Domokos,

Nem kell nekünk Gotthárd János,

Éljen a város!

Székely anya-város fia,

Nem lehet hozzá mostoha.

Ha mindnyájan vele tartunk,

Hálájára számíthatunk.

Éljen tehát Soó Domokos,

Nem kell többé Gotthárd János,

Éljen a város!

Uj képviselő.

Irodalom.

Rudnyánszky Gyula új verseskönyve.

A nyáron került vissza sok évi tartózkodás után Amerikából Rudnyánszky Gyula, szeme világot elvesztve, de alkotó ereje és kedve teljességében. Egy kötet verset hozott magával az Uj-világból, amelyeket most adott ki „Napszállat felé” címre. A ritka gazdag tartalmu verskötet a hírneves költőnek tíz év óta irt verseit tartalmazza s megmutatja az olvasónak, hogy az egy évtized, mióta Rudnyánszky-nak nem jelent meg könyve, egyáltalán nem érintette alkotó erejét, sőt azóta kimélyült, eszmékben és formákban gazdagabb lett. Az új gondolatokat, melyeket a jelen élete felszínre vetett, az új szellemi irányt a régi nemzeti alapon olvasztotta magába s így tárgyalja azokat a kérdéseket, melyek a mai gondolkodás előterében állnak. Harmincöt évi költői pályájának legtermékenyebb korszaka épen az, melyet Amerikában töltött s a mely ebből az új könyvében tükröződik. A magyar költészetben egyedül áll az a sorozata, mely „Amerikai versek” cím alatt az új világba vetődött magyar lelkek életét tükrözi, nálunk teljesen új hangon. Hosszabb epikus versei, tíz költőileg feldolgozott népmeséje a mai magyar elbeszélő költészetnek legszebb termékei közé tartoznak. Forgács című aforizmaciklusa, egy, a dolgokat magas szempontból néző, humoros hangulatu lélek elmélkedései. A könyv méltán mutatja be a hosszú távollét után hazatérő költő; eszmos kiállítására s olesó ára is segíteni fogja mennél szélesebb körben való elterjedését. A kötetet a Franklin-Társulat adta ki; ára kötve 5 korona.

— A jövő év közeledik. Nem érdektelen tudni tehát, hogy az 1913-ik esztendő szerdával kezdődik s azzal is végződik, nap- és holdfogyatkozás nem lesz. Az uralkodó bolygó a Venus. A farsang mindössze 29 napig, január 7-től február 4-ig fog tartani. Husvét igen korán lesz, március 23-án, pünköst pedig május 11-én. Ezen ünnepek második napját tudvalevően a pápai rendelkezés értelmében már a jövő évben elejtik. Vízkereszt hétfőre, áldozó esüörtök május 1-re, Péter-Pál vasárnapra, Nagybölgasszony péntekre esik. Szeplőtelen fogantatás ünnepe hétfői napon lesz. A görög katolikusok husvétja öt héttel későbbben lesz, mint a római katolikusoké, t. i. április 27-én.

OLVASSUK és terjesztük a függetlenségi lapokat, ezek védik jogainkat s küzdenek a hazáért!

HIREK.

— **Csekély két koronáért** — hetenkint kétszer — egész éven át politikai lapot olvashat mindenki otthon, ha ötödmagával társaságban előfizet a »Székely-Udvarhely« című 1848-as függetlenségi székely újságra. Kérjen mutatványszámot még ma. Levelezőlapját cimezze a »Székely-Udvarhely« kiadóhivatalának Székelyudvarhely és egy példányt megtekintésre azonnal szívesen kap. Aki ellenzéki újságot ma nem olvas, az megérdemli, hogy jobbágy sorsban vakon, orránál fogva vezessék és rólá, nélküle határozzanak. Olvassa és terjessze mindenki a haza önállóságáért, függetlenségéért küzdő hamisítatlan ellenzéki lapokat! A nemzet minden jóra való fiára most van szüksége a hazának. Gondoskodjunk róla, hogy csakis megbízható lapokat olvasson a nép; a kormány garadával küldi ingyen a maszlagot. Vigyázzunk a függetlenségi sajtó szabad mozgására, mert hova tovább súlyosabb békákat rak erre a népet örök rabigába hajtani szándékozó bérenchad. Mozduljon meg a székely nemzet és letiporni ne engedje magát s a jövő nemzedéket! Nézzon és lásson a saját szemével! Ha összetartunk és kitartunk, új élet hajnala dereng felénk; másképp pedig a megsemmisülés veszélye fenyeget. Álljunk tehát talpa addig, amíg állhatunk és nem késő!

— **Megalakult a képviselőtestület.** Székelyudvarhely város képviselőtestülete az 1886. évi XXII. t.-c. 53. §-a alapján e hó 2-án d. u. 3 órakor, Dr. Sebesi János alispán elnöklésével tartott közgyűlésen megalakult. Az alakulás egész egyszerűen, minden ünnepesebb színezet nélkül történt. Nézetünk szerint pedig ilyen alkalmakkor lehetne és talán kellene is rövid visszapiantást vetni a multra s egy kis felsőbb hatósági lelkesültséget adni a jövőre. No, de ez nincs előírva és megtenni sem muszáj. Nem is fárasztotta magát vele az alispán.

— **Eljegyzés.** László Gizellát, László Dénes fenyédi róm. kath. kántor-tanító és neje kedves leányát, eljegyezte Tamas Albert nagyváradai Mav. mozdonyvezető Fenyed községben.

— **Tisztultatás a városnál.** Székelyudvarhely város közigazgatási tisztviselői kara, választás előtt áll. Az egyes állásokra az alispáni hivatal e hó 16-iki határidővel, a pályázatot már kiírta. Ugy hallatszik, hogy a választás is e hó 20-ika körül megtörténik. Nagy érdeklődés mutatkozik városszerte a választás iránt. Különösen az eddigi polgármester működésével nincs megelégedve a közönség. A közbizalom — a mint a hangulat mutatja — Soó Domokos J. tanácsos, polgármesterhelyettes felé irányul. Őt ohajtaná a város élén látni a közönség; még pedig minden mesterként hangulatkeltés nélkül. Az ámbiciózus fiatal ember — hitünk szerint — teljes mértékben be is tudná tölteni a felelősségteljes és a város jövő alakulására oly nagyfontosságú állást. Erős pártja van és pedig olyan egyénekből, kik egyedül a város érdekét tekintik szemellett tartandónak s önként állottak táborába. Bár kik pályázzanak is a polgármesteri állásra, e körülménnyel számolniok kell majd. A választás — ha tíz választó szavazást kíván — szavazatlappal történik.

— **Búcsuestély.** Szentpétery Ferenc gyulafehérvári posta- és távirtdafőnök tiszteletére, Székelyudvarhelyről való eltávozásá alkalmából e hó 8-án (vasárnap) este fél nyolc órakor, Barkóczy Albert Hungária-szállójának éttermében, ismerősei és jóbarátai, búcsuestélyt rendeznek. Részvételi díj 3 K. Jelentkezéseket elfogad a székelyudvarhelyi m. kir. posta- és távirtdahivatal tisztikára.

— **Ít a példa, kövessétek.** A »Székely Tanúgy« c. lap 1912. nov. 15. számából a fenti címen vesszük át az alábbiakat: »Ezt a szállóigét a homoródszentpáli községi szövetkezetek nyolc éves történetének olvasása közben adjuk fel. Ugyanis Ürmösi József,

a falu érdemes unitárius lelkésze, de közgazdasági téren is lelkes vezére, megírta az általa, jobbak támogatásával alakított és gyarapodásra, egyben a tagok javára vezetett szövetkezetek 8 éves történetét, a hol leírván verejték teljes agitációja körülményeit, az eredményt szívekben feltünteti. Minden község népe, mely érzékkel bír az erkölcsi és anyagi haladás iránt és ezért dolgozni is tud, megérdemli, hogy a nyilvánosság előtt számot adjon működéséről, — ugymond — nem a dicséret és elismerésért, mert a jól végzett munka önmagában hordja dicséretét, hanem a példaadásért. És ebben a tiszteletes urnak igaza van. Követjük őt és bemutatjuk a munkája eredményét mi is. A »Székely-Udvarhely«-ben már ismertetett statisztikai adatok közlése után, így fejezi be ismertetését: »Azt mondja a pap, füzete végén, hogy neki egy kötetre való panaszja lenne, ha az elmúlt évek viszontagságaira gondol. Nekünk meg egy kötetre való dicséretünk. De most elégedjék meg azzal, hogy a fajunk megmentése körül fáradozók elé példányképpül állítjuk Isten éltsesse!«

— **Mesterséges hus.** A husdrágaság kérdésében új nézőpontok kerülnek nemsokára megvitatás alá. A »Budapest« már több ízben írt a műhusról, mint kísérletről s most arról kapott hírt, hogy egy belga kémikus tényleg gyakorlati megoldásra alkalmas módon találta fel a mesterséges hus készítését. Ez a feltalálás voltaképpen nem egyéb, mint a legutóbbi szenzációs kémiai fölfedezések alkalmazása. Elő tudnak állítani mesterséges uton cukrot, zsírt és fehérjét és ezek alapján már nem csoda, ha a mesterséges nitrátokat is elő lehet állítani. Effront a neve annak a belga kémikusnak, aki ugyyszólván értéktelen nyersanyagokat dolgoz fel hussá. A sör- és a cukorgyártás hulladékait, mosva, kénsavval, kalciummal kezelve, átszűrve, sajtolva, füstölve, teljesen a hus ízének megfelelő anyagot állít elő. Amellett, hogy tartóssága csaknem korlátlan, a tápereje kétszer akkora, mint a természetes húsé. Jelenleg a brüsszeli királyi vegyállomáson kísérleteznek az anyaggal. A belga lapok megemlékeznek arról, hogy Effront néhány évvel ezelőt szénából, lóheréből, csalamádéból és repálevélekből igen jó tápértékű emberi eledelket tudott előállítani.

— **A telepengedelem.** Fölmerült eset alkalmából mondotta ki a kereskedelmi miniszter, hogy ha a telepengedelemért folyamodó fél kifejezetten időhöz kötötten kéri a telepengedelmet, az időbeli megszakítással kiadható. Ellenben, ha a folyamodó fél nem jelenti be kifejezetten, hogy az engedelemnek időhöz kötötten való megadását kéri, a telepengedelem időbeli megszorítással nem szolgáltatható ki.

— **Előadások a fogyasztási szövetkezetekről.** Mindazon községek, amelyek nem ismerik a fogyasztási szövetkezetek gazdasági jelentőségét s tudni akarják, hogy minő előnyök remélhetők a falusi fogyasztók szervezkedéséből, kérjenek előadót a »Hangya« a Magyar Gazdászövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezetének igazgatóságától (Budapest, IX. Közraktár-u. 34.) A Hangya minden községbe küld előadót, ahonnan megkeresést kap. Az előadások teljesen díjmentesek s a meghívóknak s községeknek semmiféle költséget nem okoznak.

— **A székelyderzsi tanítói állásokra** mégis kiírták a pályázatot. Kiss Jakab és neje Liptay Matild tehát — úgy látszik — elmennek, megválnak édes otthonuktól, hol élni és meghalni kívántak a szegény, elhagyatott székely népért. Áthelyeztette a nagy hatalmu oklándi követ s mert Kiss Jakab 48-as függetlenségi érzelmeit elnyomni nem tudta, mert becsületes, igaz magyar akart maradni, állását másnak, alkalmasabb egyénnek adják. Így történik ez nálunk, ebben az alkotmánytörő, sötét korszakban.

— **A munkapárti ülések** az ország házában egyre tartanak. Az ellenzéki képviselőket még mindig fegyveres erővel tartja távol Tisza uraság erőszakossága. Az ellenzék naponta testületileg vonul fel és próbálkozik a képviselőházba bejutni, de Pavlik lovagok ezt nem engedik. A keddi felvonulásban Dr. Valentisk Ferenc képviselőnk is résztvett, aki e hó 7-től még további 15 ülésnapi van kizárva.

— **A NAP a magyar újságírás szenzációja.** Tessék elolvasni és feltétlenül meggyőződik róla, aminthogy azonnal kóstaltatni fogja azt is, hogy A Nap a magyar közönség legkedvesebb lapja. A 48-as eszmék és a magyar nemzeti törekvések egyetlen hű és törhetetlen szószólója. Főszerkesztő: Braun Sándor. Dr. Hajdu Miklós társszerkesztő. Munkatársai: a magyar újságírás kiünöségei. Példányszáma amerikai újságsiker: 155.000 példány naponként. Egy szám 6 fillér. Előfizetési ár: egy évre 18 korona, félre 9, negyedévre 4 korona 50 fillér, egy hónapra 1 korona 60 fillér. Minden jó magyar fizessen elő A NAP-ra!

— **A Hét,** Kiss József hetilapja pályafutásának huszonnegyedik esztendejét kezdi meg a jövő év januárjával. Az új évfolyam küszöbén jogos büszkeséggel hivatkozhatik arra, hogy a magyar irodalom új korát A Hét indította. Ez a lap volt kezdettől fogva az, amely utat nyitott az új hangoknak, új irodalmi irányoknak és felkeltette a magyar közönség olvasókedvét és figyelmét az irodalmi magaslatokon álló alkotások iránt. A Hétben ezután is hatalmas erőt, eleven harciaságot és igazi haladást talál az olvasó. A Hét csak a szépet keresi és csak a szépet adja. Esztétikai törvénye, hogy minden, ami szép, az modern is. És modern csak az lehet, ami szép. A nívót többre becsüli, mint a felkapott jelzőszavakat, a kétes értékek előtt nem hódol meg csak azért, hogy alázatosnak lássék. Cikkei a magyar hírlapirodalom legkiválóbb erői irják, novellái magas irodalmi színvonalon mutatják be a meglevő irányzatok mindegyikét. Rovatai, melyekben az irodalmi színházi és művészi eseményeket tárgyalja, mindig elevenek, tartalmasak és szellemesek. Két apróbb rovata pedig: a Toll és Tör és az Innen-Onnan egészen speciálisai A Hétnek.

A Hét előfizetési ára félre 10 korona. Aki a januártól kezdődő előfizetés összegét most már beküldi, annak újévig ingyen küldik a lapot. Mutatványszámot a kiadóhivatal (Budapest, VIII., Népszínház-utca 22.) ingyen küld.

— **Olcso és szép kiadása róm. kath. imakönyvek** színes képekkel díszítve, a győri és pécsi egyházmegyei hatóság engedélyezésével, gyönyörű választékban kaphatók Betegh Pál könyv-, zenemű-, papíros-, író- és rajzszerkesztésében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. alatt.

— **Csomagoló papír** kilőszámra kapható e lap kiadóhivatalán Kossuth-utca 31.

Névjegyek a közeledő új-évre most már megrendelendők Betegh Pálnál, hol a legnagyobb választék van a legújabb divatu papirokból

húzott drótszállal.
kb. 75 százalék áram megtakarítás.
TÖRNETETLEN!
Magyar
SIEMENS-SCHUCKERT-MŰVEK
Budapest, VI. Teréz-körút 36.
penru scoala BCU Cluj-Napoca.

Árverési hirdetemény.

Alulírott, mint ifj. Jancsó Mózes kézdivásárhelyi sörgyáros és neje csődtömeggondnoka a kézdivásárhelyi kir. Törvényszék, mint csődbíró-ság 7977—912. polg. számú határozata folytán közhirre teszem, hogy ifj. Jancsó Mózes és neje csődtömegében levő, a sörgyári üzem folytatásához tartozó és alább felsorolandó ingók, kiüldött bir. végrehajtó által, az én közbenjövetelemmel, nyilvános árverésen **Kézdivásárhelyen** vagyonbukottak lakásán **1912. december hó 16-án délelőtt 9 órakor** és következő napokon ugyanezen időben (ünnepnapok kivételével) leltári tételenként eladatnak, a megelőző árverési hirdeteményben foglalt egyéb ingóságokkal együtt. Kikiáltási ár, a leltári becsár.

A sörgyári üzem folytatásához tartozó és eladás alá kerülő ingók:

Drb:	Beszerzési ár:	Becsár:
K	f	K f
1268 Sörös láda 6370	—	3674 —
29912 Sörös üveg 4357	37	4199 50
19588 Sörös üveg		
hüvely	352 48	179 82
15 Sörhordó láda 45	—	6 50
2 50 hektóliteres cserefa kád 2080	—	1000 —
1 Szél kazán géphajtásra	380 —	200 —
1 Patent dugaszoló gép	270 —	150 —
1 Sörlefejtő gép 12 csap-pal	1300 —	800 —
1 Gloria dugaszoló gép	200 —	160 —
1 Dugaszoló gép Buchau-tól)	274 —	180 —
1 " " "	220 —	120 —
1 Üveg áztató láda	15 —	05 —
1 Üveg kefélő gép	950 —	150 —
1 Kézi kefélő gép	28 —	05 —
1 " " "	20 —	02 —
1 Nagy vízcső	05 —	02 —
1 Üvegöblítő ládával	10 —	01 —
1 Szennyvíz szivattyú felszereléssel	420 —	150 —
1 Gloria dugaszoló gép	220 —	120 —
1 " " "	120 —	20 —
1 Mosó kád	08 —	01 —
1 Paszterizáló vasszekrény	400 —	160 —
1 " " kisebb	300 —	60 —
20 Gőz és vízvezető cső	60 —	10 —
5 Vízvezető cső	25 —	05 —
1 Lecsorgató láda csővel	20 —	01 —
1 Nagy szijkerék 98 cm. atm	84 —	10 —
1 Főtranszmissió tengellyel 65 m. m. atmé-rővel 6 m. hosszúságban	156 —	30 —
1 Szijkerék 44 cm. atmé-rővel	22 —	05 —
1 " 40 " "	27 —	06 —
1 " 62 " "	30 —	06 —
1 " 80 " "	40 —	08 —
1 " 56 " "	24 —	05 —
1 4 m. hosszú 50 mm. vas-tag transzmissió tengely	70 —	20 —
1 4 1/2 méter hosszú 50		

Drb:	Beszerzési ár:	Becsár:
K	f	K f
n.m. vastag transzmissió tengely	20 —	15 —
1 Szijkerék 80 cm. atmé-rővel	40 —	08 —
1 " 30 " "	15 —	03 —
3 Érc állvány rézbetétű csappal	69 —	02 —
1 37 méter vízvezető 5 és 6/4 csővel	120 —	20 —
6 Használt víz-csap	60 —	05 —
9 5/4 vízcső	27 —	05 —
20 Cölös vízcső 5 vintellel	85 —	10 —
2 Vízcsap a paszterizáló-ból	15 —	02 —
1 Sörlevezető rézcső 25 m		
6 hollandi csavarral	320 —	45 —
1 165 literes cserefafordó	19 20	06 —
1 139 " "	25 —	10 —
1 Vízszivattyú gőzerőre be-rendezve	360 —	150 —
1 Kipuffogó gőzcső 15 m. hosszú 5/4 vastag	45 —	05 —
1 Szijkerék 6 cm. széles	26 —	05 —
1 " 58 " "	20 —	05 —
1 Főgőzcső 25/5 m. hosszú	200 —	40 —
2 11 m. hosszú tápvízcső egy rez sze-leppel	30 —	10 —
2 Szijkerék tengely 2 drb állvány-nal szivattyú hajtásra	168 —	40 —
1 11 m. főszij	300 —	100 —
1 Komló szűrő	200 —	100 —
1 Árpadoróló malom	600 —	300 —
1 Melegvíz tartály	300 —	100 —
2 Gőzcső ki-gyó alaku	100 —	15 —
2 " " "	30 —	10 —
1 Rézcső	15 —	05 —
1 Vas víztar-tály	450 —	200 —
1 Vízvezető cső	15 —	05 —
1 Vas hűtő bárka 5 vas gerendán	850 —	200 —
1 Keverő ké-szülék vas-ból 6 drb rézsűrő lap-pal	4300 —	1000 —
1 60 m. víz-vezető cső 5 réz csap-pal 5 m. me-legvízvezető rézcső réz-csappal	22 —	08 —
1 Nagy réz-csap kazán-hoz	100 —	20 —
1 nagy rézcsap sörfőző üst-höz	150 —	20 —

Drb:	Beszerzési ár:	Becsár:
K	f	K f
1 Centrifugál vezetékek és levezető csappal	540 —	200 —
1 Elő melegítő kazán	300 —	100 —
1 Sörfőző üst	450 —	150 —
1 Hosszu szij (12 m.)	45 —	20 —
1 Corvin féle gőzkazán	6000 —	1000 —
1 Kazán táp-láláshoz szükséges szelep és kieresztő szelep 6 m.		
2 cölös cső-vezetővel	1000 —	10 —
1 Vízvezető cső a kazán-ban	380 —	80 —
1 Vurrlington szivattyú	350 —	50 —
1 Kovács üllő	36 —	25 —
1 Körforgó szivattyú	580 —	50 —
1 Fuvó, nyomó szerkezettel	60 —	20 —
1 Körfürész tengely	30 —	05 —
1 Áttételi ten-gely tartóval és szijkerék-ke	55 —	10 —
1 Szivattyú	200 —	116 —
1 Karimol gép csap	30 —	06 —
1 Réz láger	25 —	05 —
83 Cserefa donga	83 —	10 —
85 Különböző vascso	35 —	05 —
1 Zsák malata	20 —	01 —
4 ball para-fadugó	1800 —	1400 —
555 kiló komló	5106 —	3670 —
1 Sörlefejtő filter mosó szerkezettel	1400 —	300 —
1 Szél kazán	200 —	30 —
1 1030 literes sörös hordó	123 60	51 50
1 1041 " " "	124 92	52 —
1 1009 " " "	120 80	50 —
1 1047 " " "	125 —	53 —
1 Jelzetlen hordó	120 —	50 —
1 1025 lit. sörös hordó	123 —	51 —
1 Jelzetlen hordó	130 —	50 —
1 1089 l. sörös hordó	130 —	50 —
1 1080 " "	129 —	50 —
1 1000 " "	120 —	54 —
1 1080 " "	129 —	50 —
1 1016 " "	121 —	56 —
1 1129 " "	136 —	61 —
1 1220 " "	146 —	51 —
1 1029 " "	123 —	51 —
1 25 hkl. cse-refs kád	300 —	100 —
1 " " "	300 —	100 —
1 Pompa sör-lefejtő	160 —	30 —
1 Nagy cse-refs kád	360 —	120 —
1 25 hkl. cse-refs kád	300 —	100 —
1 " " "	" —	" —
1 " " "	" —	" —
1 " " "	" —	" —
1 " " "	" —	" —
1 " " "	" —	" —

Drb:	Beszerzési ár:	Becsár:
K	f	K f
1 1390 l. cse-refs hordó	158 —	80 —
1 900 l. " "	108 80	48 —
1 1020 " "	166 —	51 —
1 1200 " "	122 40	62 —
1 1044 " "	144 —	51 —
1 1300 " "	130 20	72 —
1 967 " "	100 —	46 —
1 1200 " "	144 —	62 —
1 1037 " "	123 —	51 —
1 1000 " "	120 —	51 —
1 1005 " "	122 —	52 —
1 1200 " "	144 —	62 —
1 1053 " "	128 —	52 —
1 1309 " "	158 —	72 —
1 1034 " "	125 —	52 —
1 1022 " "	121 —	54 —
1 1055 " "	126 —	54 —
1 1200 " "	144 —	62 —
1 1200 " "	144 —	62 —
1 1050 " "	125 —	53 —
1 1200 " "	144 —	62 —
1 1200 " "	144 —	62 —
1 1055 " "	126 —	54 —
1 1200 " "	144 —	54 —
1 1072 " "	118 64	53 —
1 1200 " "	144 —	54 —
1 1200 " "	115 60	50 —
1 1013 literes cserefa hordó	144 —	54 —
1 1200 " "	168 —	54 —
1 1400 " "	144 —	60 —
1 1200 " "	144 —	70 —
1 1047 " "	125 —	54 —
1 1692 " "	193 —	51 —
1 1056 " "	126 —	85 —
1 1600 " "	192 —	54 —
1 1700 " "	193 —	80 —
1 1500 " "	280 —	185 —
1 1400 " "	168 —	140 —
9 Üst	360 —	100 —

Kézdivásárhely, 1912. november 26-án.

DR JANCsó BÉLA ügyvéd
csődtömeggondnok.

Szám: 5683—1912

Hirdetemény.

Homoródszentmárton és vidéke tejszövetkezet felszámolásban cég felszámoló bizottsága közhirre teszi, hogy a szövethkezet az 1912. évi március hó 23. napján tartott rendes közgyűlésen feloszlását elhatározta.

A szövethkezet felszámoló bizottsága felhívja tehát a szövethkezet hitelezőit, hogy a K. T. 249. §. 2-ik bekezdése értelmében követeléseiket ezen hirdetemény közzétételétől számított hat (hat) hó alatt a szövethkezetel szemben érvényesítsék.

A kir. törvényszék, mint kereskedelmi bíróság.

Székelyudvarhely, 1912. évi nov. 11-én.

Gyarmathy Ferenc s. k.
kir. tvszéki bíró.

A kiadmány hitelül:

Szama Albert
kiadó.

Eladó méhek. Nyolc drb országos méretű kaptár jól betelelt méhekkel eladó László Dénes kántor-tanítónál Fenyéden.

BOR!

Fernengel Gyula székely-udvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható